

מראי מקומות - יבמות

ס.א.

א. דלמא איקטיל חד מישראל

הק' **הישרש יעקב**, הא אם מספקא לי', הוי ספק טומאה ברשות הרבים הוא, וטהור. וביאר די"ל דכוונת הגמ' היא דר"ש מדחה שאין ראוי מקרא דכל הורג נפש, דדלמא כוונת הקרא משום דודאי איקטיל חד מישראל [וצריך להוסיף גם דודאי נגע א' במת, דא"כ לא תירץ קושייתו]. והערוך לנר תני דצריכין להסתפק דלמא מת א' מישראל, וא' נגע בטומאה ברשות היחיד. וע"ע בתוס' ישנים שהביא י"מ שהיו רוצים להוכיח מכאן דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, דהא ודאי העכו"ם היו הרוב. וע"ש שכ' בדיחוי הב' שלו, דדלמא הכי פירושו, דלמא באמת ודאי אקטיל חד מישראל, והם היו פושטים ידיהם על החללים, ונמצא שנגעו בכולם. ולכאוי ע"פ דיחוי זה יש ג"כ לדחות קו' האחרונים [וכעין מש"כ הישר"י, וכנ"ל]. (ולכאוי יש להק', למה לא הק' התו"י מהא דספק טומאה ברה"ה ולכאוי י"ל דעדיפא מינה פריך. ולכאוי צריכים להוסיף בביאור דברי התו"י, דגם בקו' ידע דודאי אקטיל חד מישראל, דהא אין שייך לומר כל קבוע וכו' אם אין ודאי מיעוט. אלא כל קו' הוא דסכ"ס הא רוב המתים ודאי היו גוים, ומהכ"ח דנגע בישראל, וע"ז תני וכו').

ב. אירס את האלמנה ונתמנה להיות כ"ג יכנוס

וביארה הגמ', דהמקור לזה הוא מהא דכתיב יקח אשה. וע' בתוס' לעיל (כ: ד"ה אטו) דדייקו דהגמ' מצריכה קרא רק לאירס אלמנה ונעשית כ"ג, אבל היכא דנשא אלמנה ושוב נתמנה להיות כ"ג, לא הי' צריך קרא, וביאר ד"משמע דלא צריך קרא שיכול לקיימה משום דנשאה בהיתר". וע' בקובץ שעורים (גיטין אות נ') דכ' דמבואר מדברי התוס' כלל חדש, דהיכא דנשאה בהיתר שוב אינה נאסרת עליו. והק' מנדה ומסוטה, דאף דנשאה בהיתר, מ"מ אח"כ יכולים להאסר עליו, ותני דהתם גזה"כ הוא בכ"ג, ולא ילפי' מיני'. ומה דאשת כהן שנאנסה אסורה לבעלה, י"ל דזהו ג"כ משום סוטה, דבכהן לא מחלקינן בין אונס לרצון, וגם באונס נחשבת לסוטה. אלא דהק' מהך גמין דלעיל, דאם נשא כהן אשה ונעשה אח"כ פצוע דכא, דעכשיו אסורה עליו, ולמה, הא נשאה בהיתר, והניח בצ"ע. וע' בחי' ר' נחום (אות ש"צ) דכ' "ונראה דהאי כללא אינו אלא באיסורי כ"ג, אבל באיסורי כהן הדיוט אסירא אף דלקחה בהיתר". והביא ראוי לזה מהא דע"י ריח

הגט אסורה מדאורייתא לבעלה לדעת ר"א, אף דנשאה בהיתר. וסיים "וצ"ע מקור החילוק בין איסור כ"ג לשאר איסורי כהונה".

ג. קטיר קחזינא הכא

ציין רעק"א בגליון הש"ס כאן לתוס' בב"ב (כא), דהק' דשם הי' יהושע בן גמלא זכור לטוב, אבל כאן אמרי' דקטיר קא חזינא הכא. ותני' תוס' דבאמת צדיק גמור הי', ומה שאמר קטיר קא חזינא הוא משום שהיו אחרים חשובים ממנו. וע' בקובץ שעורים (ב"ב אות ע"א) דכ' דמשמע דאם לא היו אחרים חשובים ממנו, אז ליכא איסור לתת מעות כדי שיתמנה, וכן לכאוי יהי' הדין במי שממונה להושיב דינין, ואם א' נותן כסף, אלא דבלא"ה הי' ראוי, י"ל מכאן דיהי' מותר לו לעשות כן. אולם ע' בב"ח (חומ"מ סי' ח' אות א' ד"ה ועוד) שכ' דהיכא דנותן ממון כדי שיתמנה, "אפי' הוא גדול טפי משאר גדולים", אסור לעמוד מפניו. והביא ראוי מסוגיין, דס"ל דיהושע בן גמלא הי' ודאי ראוי להיות כ"ג, ומ"מ אמרי' דקשר של רשעים אני רואה כאן, וע"כ משום דעכ"ז נתן ממון כדי שיתמנה. אולם ע' בתוס' ישנים כאן, וכן אי' בריטב"א בב"ב שם, דבאמת יהושע בן גמלא אחר הי', ועוד כ' הריטב"א דאולי לאחר ששימש בכהונה גדולה הכשיר מעשיו, ולפ"ז אין שום ראוי כלל.

ד. קטנה מתייבמת ואינה חולצת

פרש"י, דאינה נפטרת לשוק בחליצתה, דאין מעשה קטנה כלום. והק' הערוך לנו, למה פרש"י טעם חדש, הרי בגמ' אי' דטעם הדבר הוא משום דכתי' "איש" ו"אשה" בפרשה, והניח בקו'.

עוד כ' רש"י דמתייבמת, ותגדל אצלו, ותתקיים מצות יבום. ומבואר מדברי רש"י [וכן נקט העונג יו"ט (קע"ט) בדעתו], דיבם קונה יבמתו קטנה, אבל אינו מקיים המצוה עד שתגדל אצלו (וצ"ע למה לא יקיים מצותו ע"י קנין זה, ואולי משום דעכשיו אינה ראוי לילד, וע' בתוס' לעיל (כ: ד"ה יבא) דהוכיח מהא דיכול ליבם קטנה דאי"צ להיות ראוי לילד בפועל, רק צריך להיות אדם דשייך לילד לעולם, ואולי רש"י חולק על זה, וס"ל דנהי דשייך לקנותה אף בביאה שאינה ראוי ללידה, אבל אין בה קיום מצוה, וצ"ע בזה).